

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий медичний інститут
Кафедра соціальної роботи, педагогіки і логопедії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Юрій КОТЛЯР

“28” 08 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Диференціальна логопедична діагностика порушень мовленнєвої
діяльності

Галузь знань А Освіта/01 Освіта
Спеціальність А6 Спеціальна освіта/016 Спеціальна освіта
Спеціалізація А6.01 Логопедія/016.01 Логопедія

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Директор ННМІ

Т.в.о. директора ННІПО

Начальник НМВ

Савінова Н.В.

Савінова Н.В.

Савінова Н.В.

Савінова Н.В.

Кузнецова О.А.

Зуб К.М.

Постикіна Є.Г:

Миколаїв – 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Диференціальна логопедична діагностика порушень мовленнєвої діяльності	
Галузь знань	01/А Освіта/Педагогіка	
Спеціальність	016/А Спеціальна освіта	
Спеціалізація (якщо є)	016.01/А6.01 Логопедія	
Освітня програма	Логопедія та психокорекційний супровід	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	нормативна дисципліна	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2025 -2026	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна, заочна форма	
	9	13,14
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: лекції семінарські заняття (практичні) годин самостійної роботи студентів	Денна форма	
	15 год. лекції 30 год. практичні 45 год. самост. роб. студентів	3 год. лекції 8 год. практичні 79 год. самост. роб. студентів
Відсоток аудиторного навантаження	50 %	12%
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	екзамен	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни
Значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми
підготовки бакалаврів:

Навчальна дисципліна «Диференціальна логопедична діагностика порушень мовленнєвої діяльності» є нормативною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальності 016/А6 Спеціальна освіта за спеціалізацією 016.01/А6.01 Логопедія і передбачає вивчення теоретико-методичних основ диференціальної логодіагностики порушень мовленнєвої діяльності.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Диференціальна логопедична діагностика порушень мовленнєвої діяльності» є – формування у студентів цілісної системи знань про диференціальну діагностику порушень мовленнєвої діяльності, класифікації мовленнєвих порушень, їх практичне використання, ознайомлення здобувачів із досягненнями сучасної логопедії, методологією та методами комплексного підходу до диференціальної логодіагностики та диференційованої логокорекції, враховуючи особливості розвитку мовлення дітей із ТПМ, комплексними порушеннями, системними порушеннями, порушеннями, схожими за станом і клінічними проявами, формування вміння визначати основні напрямки логокорекційної роботи за сучасними традиційними методиками й інноваційними технологіями.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Отримати знання щодо основних напрямків та методів діагностики порушень мовленнєвої діяльності дітей із тяжкими порушеннями мовлення.

Оволодіти системою компетентностей, необхідних для логодіагностичної роботи за сучасними традиційними й інноваційними технологіями.

Схарактеризовувати логозаняття (синхронного, асинхронного форматів) та давати оцінку щодо динаміки й результативності корекційного диференційованого логопедичного впливу.

Вміти проводити консультації з питань логодіагностичної й логопедичної допомоги для батьків.

Використовувати критерії диференціальної діагностики порушень психофізичного розвитку та мовленнєвої діяльності дітей із ООП при здійсненні комплексної оцінки їх психофізичного розвитку.

Вміти аналізувати клінічні прояви складних порушень мовленнєвого розвитку у дітей різних нозологічних груп.

Очікувані результати навчання:

Професійна компетентність, яка отримується студентами після вивчення навчальної дисципліни

Спеціальність 016 «Спеціальна освіта»

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні компетентності, загальні для освітньо-професійної і освітньо-наукової програм

СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики логопедичного впливу, технології корекційно-розвиткової роботи з особами з особливими освітніми потребами, мовленнєвими порушеннями.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвиткову, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів та їх мовленнєвої діяльності.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, тяжкими порушеннями мовлення на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК-7. Здатність до організації освітнього та логокорекційного процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами, порушеннями мовленнєвої діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, в тому числі інклюзивного освітнього середовища.

СК-10. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної освіти, інклюзивного навчання, логопедії.

Додаткові компетентності

СК-11. Здатність до прийняття, аналізу, апробації та впровадження інноваційних діагностичних і корекційно-розвиткових технологій вивчення мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами, порушеннями мовленнєвої діяльності.

СК-12. Здатність створювати й ефективно використовувати спеціальне освітнє середовище в освітній установі, закладі охорони здоров'я у відповідності з рекомендаціями інклюзивно-ресурсних центрів про створення спеціальних освітніх умов для осіб, які потребують психокорекційної та логопедичної допомоги; конструювати і реалізовувати індивідуальні освітні маршрути, маршрути мовленнєвого розвитку дитини з перших років життя згідно її потреб.

СК-13. Здатність до виконання освітніх і професійних обов'язків, у тому числі, з використанням дистанційних форм синхронного й асинхронного навчання в освітній, розвитковій, діагностичній, консультативній діяльності.

СК-16. Здатність аргументовано планувати та надавати послуги психолого-педагогічного консультування відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.

Програмні результати навчання

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій корекції й супроводу в мультидисциплінарних контекстах.

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку осіб з ООП, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, на цій основі забезпечувати інтерпретації освітньої підтримки згідно особливих освітніх потреб здобувачів.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні, корекційно-розвиткові та логопедичні послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 8. Приймати ефективні рішення з питань спеціальної освіти, логопедичного супроводу та інклюзивного навчання, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та ймовірні наслідки рішень.

РН 9. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері спеціальної освіти та інклюзивного навчання.

РН 10. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати їх.

РН 18. Вміти аргументовано планувати та надавати послуги психолого-педагогічного консультування відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини та раннього втручання.

РН 19. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації, проведення дослідження без фальсифікації, на умовах академічної доброчесності.

1. Програма навчальної дисципліни **Денна форма**

№	Тема заняття / план	Лекції	Практ.	Самост. робота
	Тема 1: Сучасний підхід до діагностики тяжких та системних порушень мовленнєвої діяльності, комплексних (складних) порушень розвитку та шляхи логопедичної корекції.	2	4	6
	Тема 2: Диференціальна діагностика дислалії й стертої дизартрії та основні напрямки корекції.	2	4	6
	Тема 3: Диференціальна діагностика різних форм алалій та їх корекція.	2	4	6
	Тема 4: Диференціальна діагностика алалій із іншими видами мовленнєвих порушень та шляхи диференційованої логокорекції.	2	4	6
	Тема 5: Методики діагностичного обстеження мовлення дітей і дорослих.	2	4	6
	Тема 6: Діагностична картина стану мовленнєвої діяльності дітей із системними порушеннями мовлення та шляхи корекції.	2	4	6
	Тема 7: Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень, що мають схожу симптоматику.	2	4	6
	Тема 8: Диференціальна діагностика інтелектуальних та мовленнєвих порушень та шляхи логокорекції.	1	2	3
		15	30	45
Всього - 90		15	30	45

Заочна форма

№	Тема заняття / план	Лекції	Практ.	Самост. робота
	Тема 1: Сучасний підхід до діагностики тяжких та системних порушень мовленнєвої діяльності, комплексних (складних) порушень розвитку та шляхи логопедичної корекції.	1		10
	Тема 2: Диференціальна діагностика дислалії й стертої дизартрії та основні напрямки корекції.		2	10
	Тема 3: Диференціальна діагностика різних форм алалій та їх корекція.		2	10
	Тема 4: Диференціальна діагностика алалій із іншими видами мовленнєвих порушень та шляхи диференційованої логокорекції.		2	10
	Тема 5: Методики діагностичного обстеження мовлення дітей і дорослих.	1		10
	Тема 6: Діагностична картина стану мовленнєвої діяльності дітей із системними порушеннями мовлення та шляхи корекції.			10
	Тема 7: Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень, що мають схожу симптоматику.	1		10

	Тема 8: Диференціальна діагностика інтелектуальних та мовленнєвих порушень та шляхи логокорекції.		2	9
Всього - 90		3	8	79

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. Плани лекцій

Денна форма

№	Тема заняття / план
1	Тема 1: Сучасний підхід до діагностики тяжких та системних порушень мовленнєвої діяльності, комплексних (складних) порушень розвитку та шляхи логопедичної корекції. Лекція 1 (2 години). 1. Сутність поняття «тяжкі порушення мовлення», «системні порушення мовлення», «комплексні порушення розвитку». 2. Поняття діагностики, логокорекції, симптоматики, прогнозу в логопедії. 3. Критерії визначення порушень мовленнєвої діяльності. 4. Аналіз сучасних наукових досліджень з проблеми диференціальної логодіагностики та диференційованої логокорекції порушень мовленнєвої діяльності. 5. 3 історії виокремлення різних видів мовленнєвих порушень.
2	Тема 2. Диференціальна діагностика дислалії й стертої дизартрії та основні напрямки корекції. Лекція 2 (2 години). 1. Визначальні характеристики механічної й функціональної дислалії. 2. Відмінності функціональної дислалії від органічної (механічної) дислалії. 3. Відмінності артикуляторно - фонетичної дислалії від інших форм дислалії. 4. Діагностичні критерії артикуляторно - фонематичної форми дислалії. 5. Диференціація акустико - фонематичної дислалії та інших форм дислалій. 6. Клінічні характеристики форм дизартрії. 7. Диференціальна логодіагностика схожих станів при дислалії та стертій дизартрії. 8. Проблеми диференціальної логопедичної діагностики дислалії та стертої дизартрії в роботах українських учених.
3	Тема 3. Диференціальна діагностика різних форм алалій та їх корекція. Лекція 3 (2 години). 1. Класифікація алалій. Клінічні характеристики форм. 2. Диференціальна діагностика сенсорної та моторної алалій. 3. Клінічна картина сенсо-моторної алалій.
4	Тема 4. Диференціальна діагностика алалій із іншими видами мовленнєвих порушень та шляхи диференційованої логокорекції. Лекція 4 (2 години). 1. Диференціальна діагностика моторної алалій й анартрії. 2. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалій та дитячій моторній афазії . 3. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалій та затримці мовленнєвого розвитку. 4. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалій та РАС. 5. Диференціальна діагностика мовленнєвої діяльності при моторній алалій та порушеннях інтелектуального розвитку. 6. Диференціальна діагностика мовленнєвої діяльності при сенсорній алалій й порушеннях слуху.
5.	Тема 5. Методики діагностичного обстеження мовлення дітей і дорослих. Лекція 5 (2 години). 1. Основні принципи комплексного діагностичного обстеження мовленнєвої діяльності дітей і дорослих. 2. Методи обстеження мовленнєвої діяльності дітей і дорослих.

	3. Взаємодія фахівців медичного й освітнього профілів. 4. Діагностична діяльність РЦ.
6.	Тема 6: Діагностична картина стану мовленнєвої діяльності дітей із системними порушеннями мовлення та шляхи логокорекції. Лекція 6 (2 години). 1. Диференціальна діагностика первинних і вторинних порушень мовлення (алалія, афазія, ЗНМ, ЗМР, системний недорозвиток мовлення, обумовлений порушеннями інтелекту, слуху і зору). 2. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ I рівень. 3. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ II рівень. 4. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ III рівень. 5. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ IV рівень.
7.	Тема 7. Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень, що мають схожу симптоматику. Лекція 7 (2 години). 1. Диференціальна діагностика темпо-ритмічних порушень мовлення: заїкання, браділалія, тахілалія. 2. Диференціальна діагностика порушень просодики, голосу. 3. Диференціальна діагностика органічних і функціональних мовленнєвих порушень. 4. Диференціальна діагностика порушень писемного мовлення.
8.	Тема 8. Диференціальна діагностика інтелектуальних та мовленнєвих порушень та шляхи логокорекції. Лекція 8 (1 година). 1. Критерії диференціальної діагностики. 2. Основні підходи в діагностиці порушень інтелектуального та мовленнєвого розвитку в дітей: медичний, психометричний, патопсихологічний, нейропсихологічний. 3. Визначення структури порушення. 4. Порівняння структурних клініко-психологічних параметрів тотального та локального психічного недорозвитку. 5. Добір діагностичних методик диференціальної діагностики мовленнєвих порушень.

Плани лекцій
Заочна форма

№	Тема заняття / план
1	Тема 1: Сучасний підхід до діагностики тяжких та системних порушень мовленнєвої діяльності, комплексних (складних) порушень розвитку та шляхи логопедичної корекції. Лекція 1 (2 години). 1. Сутність поняття «тяжкі порушення мовлення», «системні порушення мовлення», «комплексні порушення розвитку». 2. Поняття діагностики, логокорекції, симптоматики, прогнозу в логопедії. 3. Критерії визначення порушень мовленнєвої діяльності. 4. Аналіз сучасних наукових досліджень з проблеми диференціальної логодіагностики порушень мовленнєвої діяльності. 5. З історії виокремлення різних видів мовленнєвих порушень.
2	Тема 2. Диференціальна діагностика дислалії й стертої дизартрії та основні напрямки корекції. Лекція 2 (2 години). 1. Визначальні характеристики механічної й функціональної дислалії . 2. Відмінності функціональної дислалії від органічної (механічної) дислалії. 3. Відмінності артикуляторно - фонетичної дислалії від інших форм дислалії. 4. Діагностичні критерії артикуляторно - фонематичної форми дислалії. 5. Диференціація акустико - фонематичної дислалії та інших форм дислалій. 6. Клінічні характеристики форм дизартрії . 7. Диференціальна логодіагностика схожих станів при дислалії та стертій дизартрії.

	8. Проблеми диференціальної логопедичної діагностики дислалії та стертої дизартрії в роботах українських учених.
3	Тема 3. Диференціальна діагностика різних форм алалій та їх корекція. Лекція 3 (2 години). 1. Класифікація алалій. Клінічні характеристики форм. 2. Диференціальна діагностика сенсорної та моторної алалій. 3. Клінічна картина сенсо-моторної алалії.
4.	Тема 5. Методики діагностичного обстеження мовлення дітей і дорослих. Лекція 4 (2 години). 1. Основні принципи комплексного діагностичного обстеження мовленнєвої діяльності дітей і дорослих. 2. Методи обстеження мовленнєвої діяльності дітей і дорослих. 3. Взаємодія фахівців медичного й освітнього профілів. 4. Діагностична діяльність РЦ.
5	Тема 6: Діагностична картина стану мовленнєвої діяльності дітей із системними порушеннями мовлення та шляхи логокорекції. Лекція 5 (2 години). 1. Диференціальна діагностика первинних і вторинних порушень мовлення (алалія, афазія, ЗНМ, ЗМР, системний недорозвиток мовлення, обумовлений порушеннями інтелекту, слуху і зору). 2. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ I рівень. 3. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ II рівень. 4. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ III рівень. 5. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ IV рівень.
6	Тема 7. Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень, що мають схожу симптоматику. Лекція 6 (1 години). 1. Диференціальна діагностика темпо-ритмічних порушень мовлення: заїкання, браділалія, тахілалія. 2. Диференціальна діагностика порушень просодики, голосу. 3. Диференціальна діагностика органічних і функціональних мовленнєвих порушень. 4. Диференціальна діагностика порушень писемного мовлення.

4.2. План практичних (семінарських) занять Денна форма

№	Тема заняття / план
1.	Практичне заняття № 1-2 (4 години) Тема: : Сучасний підхід до діагностики тяжких та системних порушень мовленнєвої діяльності, комплексних (складних) порушень розвитку та шляхи логокорекції. Теоретичний скринінг . 1. Диференціальна діагностика, симптоматика, логокорекція, прогноз у логопедії. 2. Критерії й показники класифікацій порушень мовленнєвої діяльності. 3. Аналіз сучасних наукових досліджень з проблеми диференціальної логопедичної діагностики та диференційованої логокорекції порушень мовленнєвої діяльності. 4. З історії виокремлення різних видів мовленнєвих порушень. 5. Значення диференціальної діагностики в розробці індивідуального логокорекційного маршруту. 6. Сутність поняття «тяжкі порушення мовлення», «системні порушення мовлення», «комплексні порушення розвитку».

2.	Практичне заняття № 3-4 (4 години) Тема: Диференціальна діагностика дислалії й стертої дизартрії та шляхи логокорекції. Теоретичний скринінг. 1. Визначальні характеристики механічної й функціональної дислалії. 2. Відмінності функціональної дислалії від органічної (механічної) дислалії. 3. Відмінності артикуляторно - фонетичної дислалії від інших форм дислалії. 4. Діагностичні критерії артикуляторно - фонематичної форми дислалії. 5. Диференціація акустико - фонематичної дислалії та інших форм дислалій. 6. Клінічні характеристики форм дизартрії.
3	Практичне заняття № 5-6 (4 години) Тема: Диференціальна діагностика різних форм алалій та логокорекція. Теоретичний скринінг. 1. Класифікація алалій. Клінічні характеристики форм. 2. Диференціальна діагностика сенсорної та моторної алалій. 3. Клінічна картина сенсо-моторної алалії. 4. Інструментальні критеріальні засоби диференціальної діагностики алалій.
4	Практичне заняття 7-8 (4 години) Тема: Диференціальна діагностика алалій із іншими видами мовленнєвих порушень. Теоретичний скринінг. 1. Диференціальна діагностика моторної алалії й анартрії. 2. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалії та дитячій моторній афазії . 3. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалії та затримці мовленнєвого розвитку. 4. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалії та РАС. 5. Діагностичний інструментарій диференціації алалії від схожих станів при порушеннях мовленнєвої діяльності.
5	Практичне заняття 9-10 (4 години). Тема: Диференціальна діагностика алалій із іншими видами мовленнєвих порушень. Теоретичний скринінг. 1. Диференціальна діагностика мовленнєвої діяльності при моторній алалії та порушеннях інтелектуального розвитку. 2. Диференціальна діагностика мовленнєвої діяльності при сенсорній алалії й порушеннях слуху. 3. Основні принципи диференціальної діагностики алалії.
6	Практичне заняття № 11 (2 години) . Тема: Методики діагностичного обстеження мовлення дітей і дорослих. Теоретичний скринінг. 1. Демонстраційні програмні засоби диференціальної діагностики. 2. Комплексна діагностична оцінка стану мовленнєвої діяльності дітей і дорослих. 3. Схема проведення комплексної диференціальної діагностики стану мовленнєвої діяльності.

7	Практичне заняття № 12 (2 години) Тема: Методики діагностичного обстеження мовлення дітей і дорослих. Теоретичний скринінг. 1. Основні принципи комплексного діагностичного обстеження мовленнєвої діяльності дітей і дорослих. 2. Методи обстеження мовленнєвої діяльності дітей і дорослих. 3. Взаємодія фахівців медичного й освітнього профілів. 4. Діагностична діяльність ІРЦ. 5. Засоби диференціальної діагностики мовленнєвої діяльності дітей і дорослих
8	Практичне заняття 13 (2 години) Діагностична картина стану мовленнєвої діяльності дітей із системними порушеннями мовлення. Теоретичний скринінг. 1. Диференціальна діагностика первинних і вторинних порушень мовлення (лалія, афазія, ЗНМ, ЗМР, системний недорозвиток мовлення, обумовлений порушеннями інтелекту, слуху і зору). 2. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ I рівень. 3. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ II рівень. 4. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ III рівень. 5. Системні порушення мовленнєвої діяльності. Клінічна характеристика ЗНМ IV рівень.
9	Практичне заняття 14 (2 години). Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень, що мають схожу симптоматику. Теоретичний скринінг. 1. Диференціальна діагностика темпо-ритмічних порушень мовлення: заїкання, браділалія, тахілалія. 2. Диференціальна діагностика порушень просодики, голосу. 3. Диференціальна діагностика органічних і функціональних мовленнєвих порушень. 4. Диференціальна діагностика порушень писемного мовлення.
10	Практичне заняття 4 (2 години) Диференціальна діагностика інтелектуальних та мовленнєвих порушень. Теоретичний скринінг. 1. Критерії й показники диференціальної діагностики. 2. Основні підходи в діагностиці порушень інтелектуального та мовленнєвого розвитку в дітей: медичний, психометричний, патопсихологічний, нейропсихологічний. 3. Визначення структури порушення. 4. Порівняння структурних клініко-психологічних параметрів тотального та локального психічного недорозвитку. 5. Поняття комплексно-методичне забезпечення логодіагностичного процесу. 6. Дидактичні вимоги до комплексно-методичного забезпечення освітнього (логодіагностичного процесу) .

План практичних (семінарських) занять
Заочна форма

№	Тема заняття / план
1	Практичне заняття № 1 (2 години) Тема 2: Диференціальна діагностика дислалії й стертої дизартрії та шляхи логокорекції. Теоретичний скринінг. 1. Визначальні характеристики механічної й функціональної дислалії. 2. Відмінності функціональної дислалії від органічної (механічної) дислалії . 3. Відмінності артикуляторно - фонетичної дислалії від інших форм дислалії. 4. Діагностичні критерії артикуляторно - фонематичної форми дислалії. 5. Диференціація акустико - фонематичної дислалії та інших форм дислалій.

	6. Клінічні характеристики форм дизартрії.
2	Практичне заняття № 2 (2 години) Тема 3: Диференціальна діагностика різних форм алалій та логокорекція. Теоретичний скринінг. 1. Класифікація алалій. Клінічні характеристики форм. 2. Диференціальна діагностика сенсорної та моторної алалій. 3. Клінічна картина сенсо-моторної алалії. 4. Інструментальні критеріальні засоби диференціальної діагностики алалій.
3	Практичне заняття 3 (2 години) Тема 4: Диференціальна діагностика алалій із іншими видами мовленнєвих порушень. Теоретичний скринінг. 5. Диференціальна діагностика моторної алалії й анартрії. 2. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалії та дитячій моторній афазії. Методики логокорекції. 3. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалії та затримці мовленнєвого розвитку. 4. Диференціальна діагностика порушень мовленнєвої діяльності при моторній алалії та РАС. 5. Діагностичний інструментарій диференціації алалії від схожих станів при порушеннях мовленнєвої діяльності.
4	Практичне заняття №4 (2 години) Тема 8: Диференціальна діагностика інтелектуальних та мовленнєвих порушень. Теоретичний скринінг. 1. Критерії й показники диференціальної діагностики. 2. Основні підходи в діагностиці порушень інтелектуального та мовленнєвого розвитку в дітей: медичний, психометричний, патопсихологічний, нейропсихологічний. 3. Визначення структури порушення. 4. Порівняння структурних клініко-психологічних параметрів тотального та локального психічного недорозвитку. 5. Поняття комплексно-методичне забезпечення логодіагностичного процесу. 6. Дидактичні вимоги до комплексно-методичного забезпечення освітнього (логодіагностичного процесу) .

4.3. Завдання для самостійної роботи

Відповідь на семінарському занятті – це активна участь в обговоренні всіх питань, що виносяться на семінар, підкріплення доповіді цитатами та посиланнями на літературу. Вільне володіння матеріалом доповіді, що дозволяє задавати та відповідати на питання по темі.

Доповідь – це один із видів монологічного мовлення: публічне, розгорнуте, офіційне повідомлення з певного питання, засноване на залученні документальних даних. Вміст доповіді — це представлена інформація, що відображає суть питання або дослідження щодо даної ситуації.

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ (ДОПОВІДЬ)

(робота має бути на 5-10 сторінок, шрифт – Times New Roman, 14 розмір, 1,5 – інтервал)

Завдання:

1. Поняття діагностики в логопедії, історичний аспект логопедичної діагностики.
2. Специфіка діагностичного обстеження людей різного віку.
3. Критерії логопедичної діагностики.
4. Поняття норми та порушення мовлення в сучасній логопедії.
5. Основні принципи логопедичної діагностики. Поняття диференціальної діагностики.
6. Поняття диференційованої логопедичної корекції.

Питання для самоконтролю

Тема 1: Сучасний підхід до діагностики тяжких та системних порушень мовленнєвої діяльності, комплексних (складних) порушень розвитку.

Завдання.

1. Скласти тематичний тезаурус.
2. Визначити теоретико-методологічні засади диференційованої логодіагностики порушень мовленнєвої діяльності.
3. Скласти таблицю «Визначальні критерії логодіагностики»
4. Підготувати анотацію на одну з опрацьованих наукових праць із теми.

Тема 2: Диференціальна діагностика дислалії й стертої дизартрії.

Завдання.

1. Ознайомитися із клінічними проявами різних форм дислалій.
2. Підготувати таблицю «Діагностика різних форм дислалії».
3. Підготувати таблицю «Клінічна діагностика різних форм дизартрії».
4. Підготувати тези доповіді з теми «Диференціальна логодіагностика схожих станів при дислалії та стертій дизартрії».

Тема 3: Диференціальна діагностика різних форм алалій.

Завдання.

1. Скласти таблицю «Клініка алалій. Діагностичні критерії».
2. Скласти тематичний тезаурус.
3. У вигляді презентації представити консультацію для батьків «Диференціальна діагностика алалій».

Тема 4: Диференціальна діагностика алалій із іншими видами мовленнєвих порушень.

Завдання.

1. Скласти таблицю «Диференціальна діагностика алалій із іншими видами мовленнєвих порушень».
2. Скласти тематичний тезаурус.
3. У вигляді презентації представити доповідь «Диференціальна діагностика алалій і схожих станів».
4. Складіть тематичний бібліографічний покажчик праць українських учених за темою.

Тема 5: Методики діагностичного обстеження мовлення дітей і дорослих.

Завдання.

1. Спираючись на термінологічні словники, випишіть визначення «принципи комплексного діагностичного обстеження», «методи діагностичного обстеження мовленнєвої діяльності». Аргументуйте дефініції.
2. Наведіть приклади взаємодії фахівців медичного й освітнього профілів.
3. Напишіть доповідь «Діагностична діяльність ІРЦ».

Тема 6: Методи та прийоми інтерактивного навчання на логопедичному онлайн занятті.

Завдання.

1. Спираючись на термінологічні словники, випишіть визначення «первинні порушення мовлення», «вторинні порушення мовлення». Аргументуйте дефініції.
2. Клінічні характеристики системних порушень мовлення.
3. Підготувати доповідь на тему «Діагностика порушень інтелектуального й мовленнєвого розвитку у дітей з ООП. Клінічні характеристики».

Тема 7: Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень, що мають схожу симптоматику.

1. Опрацювати відповідні наукові джерела.
2. З'ясуйте сутність понять «темпо-ритмічні порушення мовлення», «органічні порушення», «функціональні порушення»
3. Навести приклади електронних посібників з теми.
4. Скласти таблицю «Диференціальна діагностика рівнів ЗНМ, видів дизартрії, ринолалії, заїкання, афазії, алалії, порушень голосу, порушень писемного мовлення».

Тема 8: Диференціальна діагностика інтелектуальних та мовленнєвих порушень.

1. Опрацюйте літературу за темою.
2. Розробити таблицю «Критерії диференціальної діагностики».
3. З'ясуйте сутність понять «клініко-психологічні параметри», «локальний психічний недорозвиток», «тотальний психічний недорозвиток»
4. Підготуйте виступ до круглого столу «Діагностичні методики диференціальної діагностики мовленнєвих та інтелектуальних порушень».

4. Забезпечення освітнього процесу

Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає:

- робоча програма навчальної дисципліни;
- опорні конспекти лекцій;
- методичні матеріали до виконання самостійної та індивідуальної роботи;
- законодавчі та методичні матеріали;
- підручники і навчальні посібники.

5. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

- 1) За джерелом інформації:
- 2) Словесні: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

II. Наочні.

- 1) Спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- 2) Практичні: вправи.
- 3) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 4) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 5) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

III. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

7. Підсумковий контроль

Питання до екзамену з навчальної дисципліни

1. Поняття діагностики в логопедії, історичний аспект логопедичної діагностики.
2. Специфіка діагностичного обстеження людей різного віку.
3. Критерії логопедичної діагностики.
4. Поняття норми та порушення мовлення в сучасній логопедії.
5. Основні принципи логопедичної діагностики. Поняття диференціальної діагностики.
6. Диференціальна діагностика форм алалії.
7. Диференціальна діагностика форм афазії.
8. Співвідношення характероскопічних клінічних проявів у висновках: алалія, ЗНМ і ЗМР.
9. Диференціальна діагностика системного порушення мовлення.

10. Диференціальна діагностика системного порушення мовлення та загального недорозвитку мовлення.
11. Диференціальна діагностика фонетичного недорозвитку мовлення і фонетико-фонематичного порушення мовлення.
12. Диференціальна діагностика алалії та відхилень у розвитку мовлення, зумовлених порушеннями слуху.
13. Диференціальна діагностика моторної алалії та дитячої моторної афазії.
14. Диференціальна діагностика стертої псевдобульбарної дизартрії та функціональної дислалії.
15. Диференціальна діагностика функціональної та механічної (органічної) дислалії.
16. Наведіть тлумачення дефініції «диференціальна логопедична діагностика».
17. Диференціальна діагностика функціональних та органічних порушень голосу.
18. Диференціальна діагностика відкритої та закритої ринолалії.
19. Диференціальна діагностика видів дизартрії.
20. Диференціальна діагностика моторної алалії та дизартрії.
21. Диференціальна діагностика видів дисграфії.
22. Диференціальна діагностика видів дислексії.
23. Диференціальна діагностика темпо-ритмічних порушень мовлення: заїкання, брадилалії, тахілалії.
24. Диференціальна діагностика видів заїкання.
25. Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень при РАС і заїкання.
26. Актуальні проблеми диференціальної діагностики системних порушень мовлення.

1.2. Зразок «нульового» варіанту іспитового/залікового білету

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили Рівень вищої освіти – другий (магістерський) Навчальна дисципліна – Диференціальна логодіагностика та диференційована логокорекція БІЛЕТ 1. Поняття норми та порушення мовлення в сучасній логопедії. (10 б.) 2. Основні принципи логопедичної діагностики. Поняття диференціальної діагностики. (10 б.) 3. Диференціальна діагностика форм алалії. (10 б.) 4. Диференціальна діагностика форм афазії (10 б.) <i>Білет затверджено на засіданні кафедри Соціальної роботи, управління і педагогіки Протокол №___ від _____ 2024 року</i> <table style="width: 100%; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="width: 50%;">Завідувач кафедри</td> <td style="width: 50%; text-align: right;">Н.В. Савінова</td> </tr> <tr> <td>Екзаменатор</td> <td style="text-align: right;">М.І. Берегова</td> </tr> </table>		Завідувач кафедри	Н.В. Савінова	Екзаменатор	М.І. Берегова
Завідувач кафедри	Н.В. Савінова				
Екзаменатор	М.І. Берегова				

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на іспиті згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

6.1.1. Денна форма навчання

I семестр

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1	Опитування та виступи на групових заняттях	15 x 3 = 45	Протягом семестру
2	Самостійна робота	15	Протягом семестру
3	Іспит	40	
	Всього	100	

6.1.2. Заочна форма навчання

I семестр

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1	Опитування та виступи на групових заняттях	4 x 5 = 20	Протягом семестру
2	Самостійна робота	20	Останнє лекційне / семінарське заняття
3	Контрольна робота	20	
4	Іспит	40	Атестація
	Всього	100	

6.2. Критерії оцінювання

Оцінювання відповіді студента здійснюється за рівнем повноти, точності, аргументованості та логіки викладу (денна форма).

Кількість балів - «3» ставиться, якщо студент:

- точно та повністю відповідає на поставлене запитання;
- логічно структурує виклад матеріалу, наводить аргументи та приклади;
- демонструє глибоке розуміння матеріалу;
- правильно застосовує фахову термінологію;
- робить обґрунтовані висновки

Кількість балів «2» ставиться, якщо студент:

- розкриває основні положення, але відповідь є поверхневою;
- допускає незначні неточності у використанні термінології;
- аргументація обмежена або неповна;
- логіка викладу частково порушена;

Кількість балів «1» ставиться, якщо студент:

- не розкриває зміст питання;
- аргументація відсутня або некоректна;
- висновки не сформульовані;
- відсутнє розуміння матеріалу;

Оцінювання відповіді студента здійснюється за рівнем повноти, точності, аргументованості та логіки викладу (заочна форма).

Кількість балів - «5» ставиться, якщо студент:

- точно та повністю відповідає на поставлене запитання;
- логічно структурує виклад матеріалу, наводить аргументи та приклади;
- демонструє глибоке розуміння матеріалу;
- правильно застосовує фахову термінологію;
- робить обґрунтовані висновки

Кількість балів «3-4» ставиться, якщо студент:

- розкриває основні положення, але відповідь є поверхневою;
- допускає незначні неточності у використанні термінології;
- аргументація обмежена або неповна;

- логіка викладу частково порушена;
- Кількість балів «1-2» ставиться, якщо студент:
- поверхово розкриває зміст питання;
 - аргументація відсутня або некоректна;
 - висновки не сформульовані.

Оцінювання самостійної роботи враховує її відповідність академічним стандартам, рівень самостійності та творчості, логічність викладу матеріалу (денна форма):

Кількість балів «13-15» ставиться, якщо робота студента:

- повністю відповідає завданню та академічним стандартам оформлення;
- матеріал логічно структурований, висновки обґрунтовані та підтверджені прикладами або джерелами;
- є самостійний та творчим проєктом;

від 6 до 12 балів оцінюється робота, яка:

- розкриває зміст завдання, але містить незначні неточності;
- відповідає академічним стандартам з незначними недоліками;
- містить структурований виклад матеріалу із незначними помилками;

від 1 до 5 оцінюється робота, яка:

- містить формальне виконання завдання, не розкриває його зміст
- містить декілька грубих помилок у змісті матеріалу;
- не відповідає вимогам оформлення та академічним стандартам;
- характеризується мінімальним рівнем самостійності та творчості;

Оцінювання самостійної роботи враховує її відповідність академічним стандартам, рівень самостійності та творчості, логічність викладу матеріалу (заочна форма):

Кількість балів «15-20» ставиться, якщо робота студента:

- повністю відповідає завданню та академічним стандартам оформлення;
- матеріал логічно структурований, висновки обґрунтовані та підтверджені прикладами або джерелами;
- є самостійний та творчим проєктом і заслуговує найбільшій кількості балів;

від 5 до 14 балів оцінюється робота, яка:

- розкриває зміст завдання, але містить незначні неточності;
- відповідає академічним стандартам з незначними недоліками;
- містить структурований виклад матеріалу із незначними помилками;

від 1 до 4 оцінюється робота, яка:

- містить виконання завдання не в повному обсязі
- містить декілька теоретичних помилок у змісті матеріалу;
- не відповідає вимогам оформлення та академічним стандартам;
- характеризується мінімальним рівнем самостійності та творчості;

Оцінювання контрольної роботи враховує точність визначення ключових понять та використання фахової термінології, повноту та аргументованість відповіді на запитання:

• Кількість балів «18-20» ставиться за умови, що усі завдання контрольної роботи виконано повністю; наведено точне визначення ключових понять; теоретичне питання розкрито повністю; висновки аргументовані.

• від «14» до «17» ставиться за роботу, у якій виконані усі завдання, при цьому спостерігаються незначні помилки; теоретичний аналіз і практичний кейс розкриті частково; деякі висновки не аргументовані; присутні дрібні неточності.

• від «5» до «13» балів оцінюється робота, в якій завдання виконано частково; визначення понять неточні; теоретична частина або кейс розкриті поверхнево; аргументація слабка; висновки фрагментарні;

• від «1» до «4» оцінюється контрольна, завдання якої виконано поверхнево; ключові поняття не визначено; аналіз теоретичної частини і кейсу відсутній або некоректний; висновки відсутні.

Варіанти контрольної роботи

1 варіант

1. Диференціальна діагностика форм алалії.
2. Диференціальна діагностика функціональної та механічної (органічної) дислалії.
3. Співвідношення характероскопічних клінічних проявів у висновках: алалія, ЗНМ і ЗМР.

2 варіант

1. Диференціальна діагностика форм афазії.
2. Диференціальна діагностика системного порушення мовлення.
3. ЗНМ 1 рівня.

3 варіант

1. Диференціальна діагностика системного порушення мовлення та загального недорозвитку мовлення.
2. Диференціальна діагностика фонетичного недорозвитку мовлення і фонетико-фонематичного порушення мовлення.
3. Диференціальна діагностика алалії та відхилень у розвитку мовлення, зумовлених порушеннями слуху.

Написання контрольної роботи (тестові завдання).

Критеріями оцінювання виступають: правильна відповідь на одне тестове питання 1 бал .

Приклад тесту для заочної форми навчання

Яка ознака більше свідчить про фонетико-фонематичне порушення, а не про фонетичний дефект?

1. Стабільне спотворення одного звуку
2. Нездатність відрізнити [т] / [д]
3. Відсутність звучання звуку [р] у будь-якому контексті
4. Замінювання дзвінких приголосних на глухі незалежно від позиції

Оцінювання екзамєну здійснюється за комплексом критеріїв, що відображають глибину засвоєння теоретичних знань, здатність до аналізу та застосування отриманих умінь у практичних ситуаціях, а також логіку й академічну обґрунтованість викладу.

40 балів ставиться, якщо відповідь здобувача:

- демонструє системне та глибоке розуміння теоретичних засад дисципліни;
- матеріал викладено логічно послідовно та аргументовано;
- присутні власні узагальнення, висновки та практичні приклади застосування знань;

20-39 балів ставиться, якщо відповідь:

- розкриває більшість питань повністю;
- матеріал систематизовано, але допускаються незначні неточності;
- аргументація здебільшого коректна, логіка викладу збережена;

10-19 балів ставиться, якщо відповідь:

- розкриває питання частково;
- виклад матеріалу фрагментарний, аналіз теоретичних та практичних аспектів обмежений;

- аргументація та логіка викладу слабкі;
- висновки неповні або частково не обґрунтовані.

0-9 балів ставиться, якщо відповідь:

- поверхнева та неповна;
- більшість матеріалу не розкрита;

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

8. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Боряк ОВ Мовленнєвий розвиток дітей з особливими освітніми потребами як провідний чинник соціалізації / ОВБоряк, ЮМКосенко // Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. 2020. № 2. С. 65-70. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_ped_2020_2_12
2. Данілавічюте, Е. А. Особливі мовленнєві потреби: стратегія організації гуманістичного освітнього середовища / Е.А. Данілавічюте // Гуманізація освітнього простору спеціальної та інклюзивної освіти: теорія і практика : колект. монографія / Е.А. Данілавічюте, С.П. Миронова, Н.Г. Пахомова, О.М. Таранченко [та ін.]; за наук. ред. А.А. Колупаєвої, І.М. Дичківської. – Рівне : Волинські обереги, 2020. – С. 84 – 94.
3. Дизартрія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі / навчально-методичний посібник / Данілавічюте Е. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 96 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739721/>
4. Мартинюк З.С. Моделювання орфографічної компетентності у школярів молодшої ланки навчання з особливими мовленнєвими потребами. Monograph Publishing House of University of Technology, Katowice, 2021 № 44.С 482-488
5. Пахомова НГ, Баранець ІВ. Напрями корекційної роботи з дітьми із тяжкими порушеннями мовлення в умовах воєнного стану. Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2022 Nov 24(43):55-63.
6. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення : навчально-методичний посібник / Е. Данілавічюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. – Інститут спеціальної педагогіки і психології НАПН України, 2022. – 847 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734273>
7. Савінова Н. В., Карпенко К. М. Шляхи підготовки майбутніх вчителів-логопедів до роботи в умовах розвиткового інклюзивного простору. Cross-cultural studies in higher school pedagogy:internationalcollective monograph /edited by Н. F. Ponomarova, А. А. Kharkivska, L.O. Petrychenko and other; Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council.–Publishing house OKTANPRINTs.r.o., 2023. P.815-838.
8. Савінова Н.В. «Викладання курсу «Спецсеминар «Актуальні проблеми логопедії» студентам спеціальності 016 «Спеціальна освіта». Миколаїв. 2021. 49 с. <http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/handle/123456789/961>

9. Савінова Н.В. Компетентнісна парадигма диференційованої логопедичної корекції. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2023. № 45. С. 93-98.
10. Савінова Н.В., Берегова М.І., Дослідження ефективності підготовки майбутніх учителів-логопедів до роботи в умовах розвивального активно-ігрового середовища. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Вип.2. – Бердянськ : БДПУ, 2020. – С. 339-350.
11. Савінова Н.В., Корнієнко І.В., Берегова М.І. Викладання курсу «Логопедія» студентам спеціальності «Спеціальна освіта». Навч.-мет. пос. Миколаїв, 2020. 229 с.
12. Савінова Наталія, Савінова Ганна. Дидактика формування тематичної лексики діалогічної єдності у дошкільників із загальним недорозвитком мовлення // Modern pedagogical models of the formation and development of specifically scientific pedagogical phenomena: international collective monograph / edited by G. F. Ponomarova, A.A. Kharkivska, L.O. Petrychenko and other; Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council. – Publishing house OKTAN PRINT s.r.o., 2023. P. 1419 – 1452.
13. Савінова Н. В., Берегова М.І. Теоретична і практична логопедія. Навчально-методичний посібник. Миколаїв. 2025. 262 с.
14. Савінова, Н., & Берегова, М. (2025). Формування досвіду практичної інклюзії у студентів-логопедів. Особлива дитина: навчання і виховання, 117(1), 198-215. <https://doi.org/10.33189/ectu.v117i1.223>
15. Стандартизація навчально-методичного забезпечення навчання молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення: навчально-методичний посібник / Данілавичюте Е.А., Трофименко Л.І., Ільяна В.М., Рібцун Ю.В., Мартинюк З.С., Грибань Г.В. — Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2022. — 657 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734271>
16. Тренажер з правопису для учнів 2-4 класів з особливими мовленнєвими потребами: навчальний посібник / Данілавичюте Е. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 84 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739722/>
17. Трофименко, Л.І. (2021). Особливості лексико-граматичного оформлення мовлення. Посібник «Методичні рекомендації для фахівців інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій освітніх труднощів та рівнів підтримки осіб з особливими потребами в освітньому процесі». – С. 62-70. URI: https://ispukr.org.ua/?page_id=8429#.YvOzGnZBzIV
18. Трофименко, Л.І. (2023). Алалія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі: навчально-методичний посібник. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/739525>
19. Savinova N, Demchenko I, Kalynovska I, Vertel A, Omelchenko M. Equitable learning for all: exploring hurdles and prospects in inclusive pedagogy. AmazInv [Internet]. 2024 Jun. 30 [cited 2024 Nov. 22];13(78):95-104. Available from: <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2786>
20. Savinova, N., Berehova, M., Yanchytska, K., Stelmah, N., Biliuk, O. ICT Role during COVID-19 Pandemic in Lifelong Learning for Disabilities. International Journal of Health Sciences, 5(3), 594–604. <https://doi.org/10.53730/ijhs.v5n3.2572>

Додаткова

1. Древняк Л. П. Логопедична розминка, як сучасна форма мовленнєвого розвитку дошкільника/ Древняк Л.П. – Кривий Ріг. – 2020. – 48с.
2. Ковшар О.В. Формування комунікативної компетентності дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями засобом дидактичних ігор : навчально-методичний посібник / О.В.Ковшар, – Кривий Ріг :КДПУ, 2022. – 62 с.
3. Куренкова А. В. Сюжетно-рольові ігри соціального спрямування для дітей з інтелектуальними порушеннями старшого дошкільного віку: методичний посібник. Суми, 2020. 112с.

4. Савінова Н., Нездатна А. Вплив ігротерапії на мовленнєвий розвиток дитини з особливими освітніми потребами в історичному дискурсі. Особлива дитина: навчання і виховання, 2023.112(4), 24-39. <https://doi.org/10.33189/ectu.v112i4.154>

5. Савінова Н.В., Берегова М.І., Борулько Д.М. Стан готовності майбутніх вчителів-логопедів до роботи в розвивальному активно-ігровому середовищі. Актуальні питання гуманітарних наук: Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: видавничий дім «Гельветика», 2020. – Вип. 28. Том 3. – С. 247-255

Інформаційні ресурси

<https://mon.gov.ua/ua> – Міністерство освіти та науки України – офіційний сайт

<https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

<http://www.nbu.gov.ua/node/1539>

<https://biblhgpa.jimdofree.com/>

<http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.

<http://www.library.edu-ua.net/id/485/> – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України.

<http://enc-dic.com/pedagogics> – педагогічний словник.